Fig. 46. Vg 34. Mellby sn, Tolsgården. Efter teckning av Säve.

Av runstenen återstår nu endast två fragment, vilka hoppassade upplagts på en liten förhöjning av stenar i trädgården till Tolsgården nr 1, c:a 50 m. SÖ om manbyggnaden.

Enligt K. Torin skulle stenen fordom ha stått vid Mellby bro, även kallad Dåljebro. Samma källa uppger, att den år 1856 blev sönderslagen och inlagd »i en stenmur vid stora landsvägen Åsaka–Mellby kyrka nära Mellby gästgivaregård». De återstående två delarna av stenen ha sedermera hamnat på ett gärde c:a 100 m. SÖ om sin nuvarande plats, varifrån de slutligen genom dåvarande komminister C. J. Ljungströms försorg 1870 förts till Tolsgårdens trädgård.

C:a 25 m. SÖ om Dåljebro finns en delvis bevarad domarring, c:a 15 m. i diam., bestående av 9 nedsänkta stenar.

Grovkornig, rödflammig granit med benägenhet att spricka. De hoppassade styckenas sammanlagda längd (utefter ristningsytan) 1,60 m., stenens största bredd 1,09 m. Ristningen är anbragt på ena kantsidan, nu vänd åt NV. Denna sidas bredd är 0,36 m.

Inskrift:

×**ahmutr**×**risþi**×**stin**×**e . . .**
5 10 15

Agmundr resti sten æ[ftiʀ] ...

»Agmund reste stenen efter ...»

Till läsningen: I sk efter 11 **i** är högra nedre linjen borta genom flagring. 16 **e** är tydligt stungen.

Agmundr förekommer i ytterligare två västgötainskrifter, Vg 150 och 178; namnet är även känt från sex andra svenska runinskrifter: Sö 144 och 170, U 656, 682, 1097, Ög 224. Enligt Lundgren o. Brate är det »rätt vanligt», tillhör enligt Lind »de mäst använda, i synnerhet i Norge». Knudsen o. Kristensen anser det i denna form »ikke overleveret i Dansk, men kan tidligt være assimileret til *Amund*». *Amundr* är en sidoform liksom motsvarande svagform *Amundi*. Särskilt den sistnämnda är ytterst vanlig över hela det nordiska området.

Otterstads sn, Lund.

Vid lägenheten Lund i Otterstads sn finns en sentida runinskrift inhuggen i urberget omedelbart intill mangårdsbyggnaden. Inskriften lyder: **iohan fRitRik.**

35. Otterstads sn, Läckö.

Pl. 29.

Litteratur: B 991, L 1362, T 24. J. Peringskiöld, Monumenta 9, bl. 45; A. P. Luth, De Leckœa (1734), p. 5; Carl Linnæus, Wästgöta-Resa (1747), s. 53 (nytryck 1928, s. 58); P. Tham, Egna Manuscripter och Siöborgs Resor, s. 119 (ATA); P. E. Lindskog, En korrt beskrifning om Skara stift 3 (1814), s. 171; P. A. Säve, Berättelse 1862, s. 197 (ATA, tr. i ATS 2, 1869, s. 150); C. J. Ljungström, Brev $^{30}/_{10}$ 1867 t. B. E. Hildebrand (ATA), Kinnefjerdings och Kållands härader (1871) s. 60; O. Sjögren, Sverige 4 (1933), s. 332; H. Wideen, Västsvenska vikingatidsstudier (1955), passim.

Äldre avbildningar: E. Brenner, bläckteckning 1669 (i KB F m 27, s. 23), renritning 1670 (i KB F l 4 c, s. 57); J. Hadorph och P. Törnewall, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 991); Tham, bläckteckning (i a.a., ATA); Säve, bläckteckning (i a.a.); O. Erlandsson, träsnitt (i T 24).

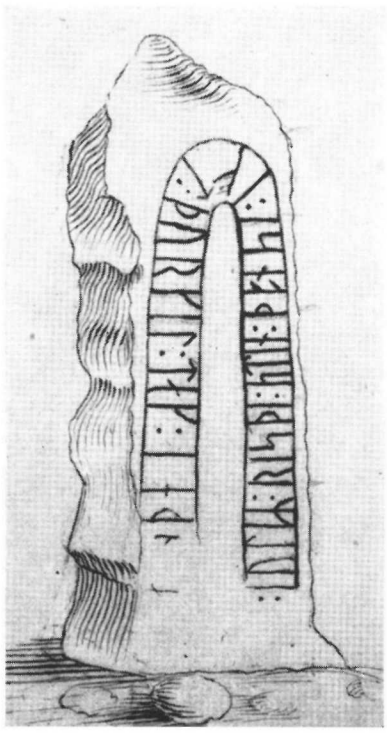

Fig. 47. Vg 35. Otterstads sn, Läckö.
Efter teckning av Brenner i F m 27.

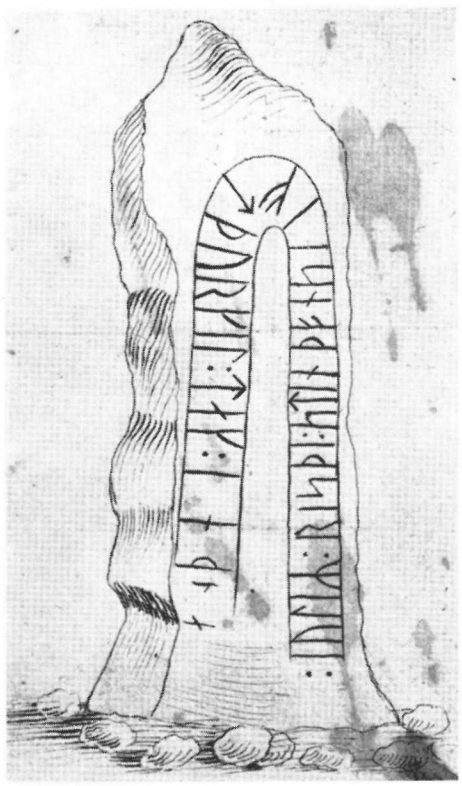

Fig. 48. Vg 35. Otterstads sn, Läckö.
Efter teckning av Brenner i F l 4 c.

Runstenen står rest omkring 2 km. SV om Läckö slott, 400 m. S om gården Berg och N om vägen Otterstad–Läckö, 50 m. Ö om landsvägsbron, mitt emot en biväg åt SÖ. Platsen uppges redan i äldre källor, ända från 1600-talet, vara densamma. — E. Brenner: »Läckiööo, mellan humblegården och ladugårdzbroon, på en backe.» A. P. Luth uppger stenen »prope viam regiam, mille circiter passibus, a templo Otterstad, ad pontem, Ladugårdsbro, situs». P. E. Lindskog: »Stenen är uprest på en kulle vid landsvägen ej långt från Otterstads Kyrka vid den så kallade Ladugårdsbron». P. A. Säve: »vid La'gårds-bro å Leckö egor uti Otterstads socken på Kållands-ö, söder om Berg och vester om Leckö slott, på en gräsbacke vid landsvägen —, mycket lutande». — Stenen är en av de få runstenar, som vunnit Linnés uppmärksamhet under dennes västgötaresa 1734. Att han emellertid rent principiellt icke själv tog någon befattning med detta slag av kulturminnen framgår av hans anmärkning: »Runstenen lemnades åt Antiquariis.» Över huvud taget finner man i Linnés resebeskrivningar ytterst få notiser om fornlämningar.

Gråröd granit. Höjd 1,80 m., bredd 0,64 m. Stenen har blivit avslagen på mitten men är nu åter hopsatt. Runorna äro på stenens högra sida tydliga men på den vänstra starkt vittrade, särskilt nedtill, där ristningen till slut blir oläslig, vilket redan de äldre källorna allmänt beklaga.

Inskrift:

: tuliʀ : risþi : stin : þonsi : aft : þurkil : mag : si-
5 10 15 20 25 30

Toliʀ resti sten þannsi æftiʀ Þorkel, mag sinn.

»Tolir reste denna sten efter Torkel, sin frände.»

Till läsningen: Inskriftens första del t.o.m. 28 **l** företer tydliga och fullt säkra runor. Till vänster invid 3 **l** finns en fördjupning som till en **t**-bst, som dock sannolikt ej är huggen. 22 **t** är upptill grund genom vitt-

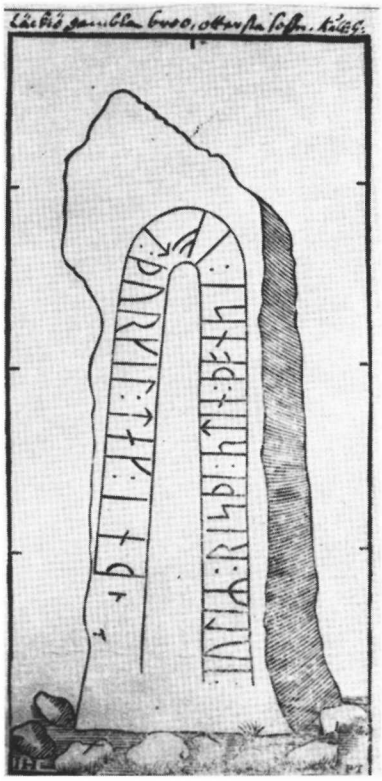

Fig. 49. Vg 35. Otterstads sn, Läckö. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 991).

Fig. 50. Vg 35. Otterstads sn, Läckö. Efter teckning av Säve.

ring. Nedre hälften av 28 **l** är bortvittrad. Därefter är ristningsytan avflagrad. Trots vittring finnas sedan spår av två punkter som sk, vilka förefalla säkra. R. 29 läses av Brenner, Säve, Torin och Jungner som **t**. Denna läsning är emellertid med all sannolikhet felaktig. Trots att ytan här är något vittrad finnas säkra spår av huggning av bst i bågform ner till hst (ᚹ), särskilt förefaller högra bst säker, den vänstra är på nedre stycket skadad genom vittring. Runan bör sålunda uppfattas som **m**. R. 30 är tydligt **a**, ehuru även här bst är något utvittrad. En punkt i r. 31 gör avgjort intryck av att vara huggen. Runan bör snarast uppfattas som **g**. Så följa två tydliga punkter som sk. Av följande runa är hst säker, och dessutom skönjes tydligt en snett uppåt gående bst, som utgår ett betydligt stycke nedanför runans mittpunkt. Runan bör därför snarast uppfattas som **s** (ᛋ), även om dess tredje led är försvunnen i en jämförelsevis kraftig vittring. Jungner läser denna runa som **f** med endast nedre bst skönjbar. Därefter följa två säkra huvudstavar utan spår av bistavar. Efter dessa huvudstavar finnas inga säkra spår av sk eller annan ristning. — Tidigare läsningar ha i allmänhet 1 **i**, och inskriftens 3 sista runor ha markerats otydliga eller lämnats olästa. Säve lutar dock åt 1 **t**, och Torin har 1 **t**. Beträffande r. 29 se ovan.

R. 29–33 läser Jungner **tak:fa** *Dag, fa[ður sinn]*, varvid han uppfattar Dag som binamn till det närmast föregående Torkel. Användning som binamn av detta ord är icke eljest litterärt påvisbar. Tolkningen bygger på felläsning.

Om *Toliʀ*, som förekommer jämväl på Vg 162 och Vg 169, se Sö 293, om *Þorkell* se Vg 9.

Otterstads sn, Läckö.

En föregiven runinskrift tecknad i murbruket på väggen till den s.k. »lönngången» i Läckö slott består av initialer och vanliga bokstäver.